

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1: ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ:

1. ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਪਰ ਲੋਗਇਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਕਰੀਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
 ਓ. ਸਟਾਰਟ ਮੀਨੂ (Start Menu) ਅ. ਡੈਸਕਟਾਪ (Desktop) ਏ. ਟਾਸਕਬਾਰ (Taskbar) ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
2. ਡੀਲੀਟ ਕੀਤੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਕਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?
 ਓ. ਮਾਈ-ਕੰਪਿਊਟਰ (My Computer) ਅ. ਨੈਟਵਰਕ (Network) ਏ. ਰੀ-ਸਾਈਕਲਬਿਨ (Recycle bin) ਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
3. ਵਿੰਡੋ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਭਾਗ ਸਕਰੀਨ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ?
 ਓ. ਰੀਸਾਈਕਲ ਬੀਨ (Recycle bin) ਅ. ਡੈਸਕਟਾਪ (Desktop) ਏ. ਟਾਸਕਬਾਰ (Taskbar) ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ
4. ਕਿਹੜਾ ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ?
 ਓ. ਵਿੰਡੋ (Windows) ਅ. ਐਂਡਰਾਇਡ (Android) ਏ. ਡਾਸ (DOS) ਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
5. ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਖੋਲਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤੇ ਡਬਲ ਕਲਿੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
 ਓ. ਸੰਬੰਧਤ ਫਾਈਲ (File itself) ਅ. ਫਾਈਲ ਦਾ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਏ. ਦੋਵੇਂ ਓ ਅਤੇ ਅ ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2: ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ:1 ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਵਿੰਡੋ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉ: ਵਿੰਡੋ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਨੋਟਪੈਡ (Notepad)
- ਵਰਡਪੈਡ (Wordpad)
- ਪੇਂਟ (Paint)
- ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ (Calculator)

ਪ੍ਰ:2 ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਆਇਕਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉ: ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਆਇਕਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

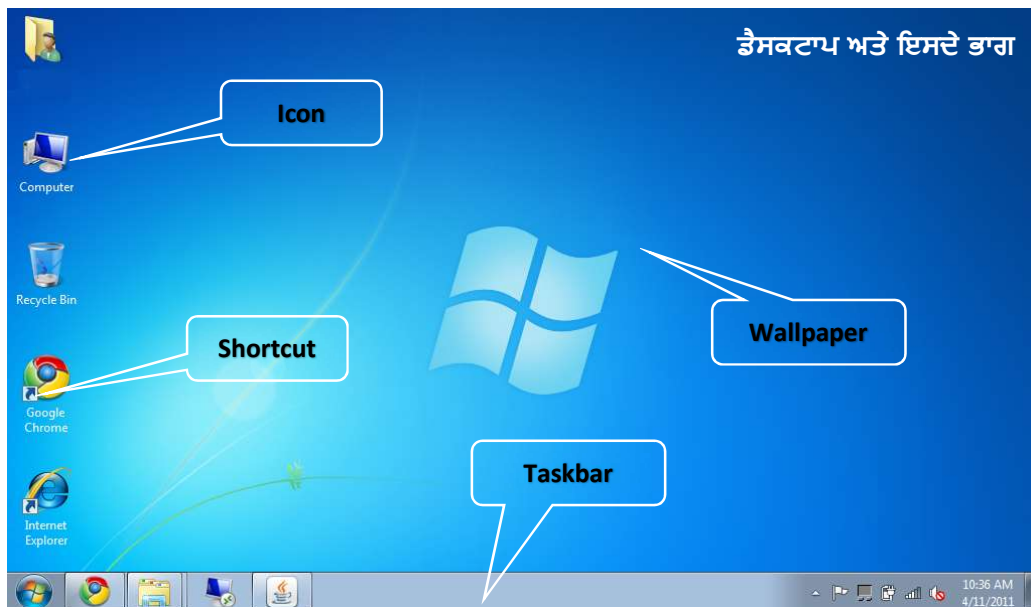
- ਮਾਈ ਕੰਪਿਊਟਰ (My Computer)
- ਨੈਟਵਰਕ (Network)
- ਰੀਸਾਈਕਲ ਬਿਨ (Recycle Bin)
- ਯੂਜ਼ਰ ਫਾਈਲਜ਼ (User Files)

ਪ੍ਰ:3 ਡੈਸਕਟਾਪ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉ: ਡੈਸਕਟਾਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਆਇਕਨਜ਼ (Icons)
- ਸ਼ਾਰਟਕੱਟਸ (Shortcuts)
- ਟਾਸਕਬਾਰ (Taskbar)
- ਵਾਲਪੇਪਰ (Wallpaper)

ਪ੍ਰ:4 ਡੈਸਕਟਾਪ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਉ: ਜਦੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਟਾਰਟ (Start) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਕਰੀਨ ਨੂੰ ਡੈਸਕਟਾਪ (Desktop) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈਕਨਜ਼, ਸ਼ਾਰਟਕੱਟਸ, ਟਾਸਕਬਾਰ ਅਤੇ ਵਾਲਪੇਪਰ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਵੱਡੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਪ੍ਰ:1 ਆਪ੍ਰੈਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਕੀ ਹੈ? ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਪ੍ਰੈਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਉ: ਆਪ੍ਰੈਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਯੂਜ਼ਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਇੰਟਰਫੇਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪ੍ਰੈਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

- ਵਿੰਡੋ (Window), ਲਾਇਨਕਸ (Linux), ਡਾਸ (DOS) ਆਦਿ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪ੍ਰੈਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ।
- ਐਂਡਰਾਇਡ (Android), ਸੰਬੀਅਨ(Symbian) ਆਦਿ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ, ਸਮਾਰਟ ਟੀ.ਵੀ. ਆਦਿ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਪ੍ਰੈਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ।

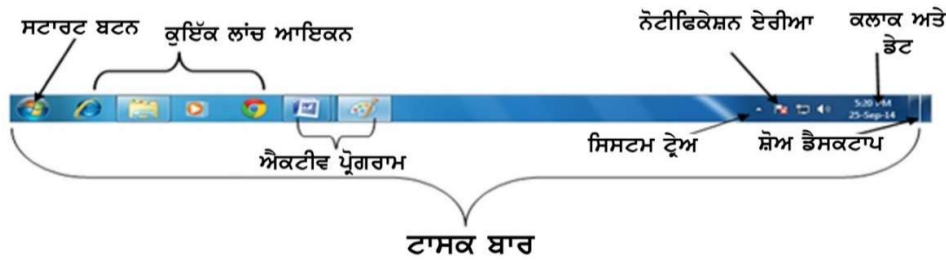
Microsoft Windows

ਪ੍ਰ:2 ਟਾਸਕਬਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

ਉ: ਟਾਸਕਬਾਰ ਵਿੰਡੋ ਡੈਸਕਟਾਪ ਦਾ ਇਕ ਭਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਬਾਰ ਡੈਸਕਟਾਪ ਸਕ੍ਰੀਨ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਲੇਟਵੀਂ ਪੱਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੇਂ ਇਹ ਬਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਟਾਸਕਬਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਬਾਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸਟਾਰਟ (Start) ਬਟਨ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਾਸਕਬਾਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਸਟਮ ਟ੍ਰੇਅ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਆਦਿ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਟਾਸਕਬਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਪ੍ਰ:3 ਆਇਕਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਡੈਸਕਟਾਪ ਆਇਕਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਉ: ਆਇਕਨ ਡੈਸਕਟਾਪ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (Program), ਫੋਲਡਰ (Folder) ਜਾਂ ਫਾਈਲ (File) ਨੂੰ ਖੋਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਟਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਆਈਕਨਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਕੰਪਿਊਟਰ (Computer):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਡਿਸਕਾਂ, ਫਾਈਲਾਂ, ਫੋਲਡਰਾਂ ਆਦਿ ਉੱਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਰੀ-ਸਾਈਕਲ ਬਿਨ (Recycle Bin):** ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਡਲੀਟ (Delete) ਕੀਤੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ, ਫੋਲਡਰ, ਆਇਕਨ ਆਦਿ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਯੂਜ਼ਰ ਫਾਈਲਜ਼ (User Files):** ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਯੂਜ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

Computer

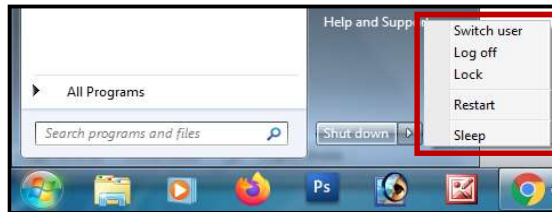
Recycle Bin

User Files

ਪ੍ਰ:4 ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਪਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਉ: ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਆਪਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

Shut Down
ਮੀਨੂੰ ਆਪਸ਼ਨਜ਼

- **ਸ਼ੱਟ ਡਾਊਨ (Shut Down):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪਾਵਰ ਸਪਲਾਈ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।
- **ਸਲੀਪ (Sleep):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮੋਨੀਟਰ/LCD ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਾਟਾ ਸੇਵ (Save) ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਪਾਵਰ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਲੋਗ-ਆਫ (Log Off):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯੂਜ਼ਰ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।
- **ਰੀ-ਸਟਾਰਟ (Restart):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਟਾਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।